

Research Paper

Explaining the Characteristics of a Good Professor Based on the Perceptions of Dental Students: A Qualitative Study



Zahra Roustaeizade Shooroki¹ , Roya Foroutan-Eghlidi² , *Fatemeh Owlia¹

1. Department of Oral and maxillofacial Medicine, School of Dentistry, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

2. Dentist, School of Dentistry, International Campus, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.



Citation Roustaeizade Shooroki Z, Foroutan-Eghlidi R, Owlia F. [Explaining the Characteristics of a Good Professor Based on the Perceptions of Dental Students: A Qualitative Study (Persian)]. *Development Strategies in Medical Education*. 2023; 9(4): 34-47. <https://doi.org/10.32598/DSME.9.4.512.1>

doi <https://doi.org/10.32598/DSME.9.4.512.1>



ABSTRACT

Article Info:

Received: 10 Mar 2022

Accepted: 20 Apr 2022

Available Online: 01 Jan 2023

Key words:

Assessment,
Dentistry student,
clinical dental
professor, qualitative,
dental education

Background The quality of teaching is strongly related to the characteristics of teachers. Evaluating the performance of teachers, based on the students' opinions can be beneficial for teachers and education. This study aims to survey the perceptions of dental students about the characteristics of a good dental professor.

Methods This is a qualitative study using the content analysis approach conducted in 2021. The opinions of 18 students from the Faculty of Dentistry in Yazd, Iran, were surveyed using a semi-structured interview. After recording and transcribing interviews, the coding and theme extraction were done. Data were analyzed using the content analysis method based on Colaizzi's seven-step method.

Results According to the results, three main themes were extracted; Personal characteristics, scientific characteristics, and clinical characteristics. Personal characteristics had four sub-themes of teaching, manner, personality, and communication), while scientific characteristics and clinical characteristics had two sub-themes of teaching and manner.

Conclusion According to the opinions of dental students, a "good dental professor" is a teacher who has good personal, scientific, and clinical characteristics together, in interaction with each other. Further studies to define the characteristics of a good professor in other medical fields are recommended.

* Corresponding Author:

Fatemeh Owlia, Associate Professor.

Address: Department of Oral and Maxillofacial Medicine, School of Dentistry, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

Tel: +98 (913) 2733775

E-mail: dents1390@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

University is one of the most productive social institutes, which has the task of helping to improve education in society [1]. Teachers are the most essential resources for success in achieving this goal because of their wide and strong influence. Clinical education is of particular importance due to being involved with human lives. In this regard, a positive teacher-student relationship is very important [3]. Every person with knowledge cannot be considered a teacher; many people, even skilled people, cannot be successful in teaching [4].

So far, there has not been a precise framework for determining the characteristics of a good college professor. In various studies, students have considered individual characteristics more preferable in evaluating professors [5]. Knowing the characteristics of a good professor is very important; the personality and individual characteristics of professors can greatly affect their teaching abilities. For this reason, there is a need for an evaluation program to determine the degree of success of professors in achieving teaching goals [6]. Evaluation of professors' performance is one of the important processes in educational activities. It is possible to evaluate the performance of professors in different ways, such as self-evaluation, asking students' opinions, asking colleagues' opinions, and using specialized tests [7]. Since students are in direct contact with professors, the best way is to use students' opinions for evaluation. The present study aims to survey the opinions of dental students in Yazd, Iran about the characteristics of a good dental professor.

Methods

This is a qualitative study using the content analysis method. To find the characteristics of a good professor, the opinions of 18 dental students (in 6-12 semesters) from the Faculty of Dentistry in Yazd were surveyed in 2021 using a semi-structured interview. They were selected using a purposive sampling method. After obtaining their informed consent, the interviews started with the main question about the characteristics of a good professor and continued using exploratory and in-depth questions. Data collection continued until saturation. The interview with each student took place in one session for approximately 15-20 minutes, depending on their tolerance level and interest. The interviews were recorded and transcribed for coding and extracting concepts. Colaizzi's seven-step method was used for data analysis.

Results

Participants included 9 male and 9 female dental students. Of 18 students, 10 were quota students (no tuition), and the rest were non-quota students (paying tuition). In terms of academic status, 6 students reported their status as good, 8 as moderate, and 6 as poor. After reviewing the contents, 38 codes were extracted. After removing overlapping codes and merging similar codes, 29 codes remained. Finally, the characteristics of a good dental professor were categorized into three main themes: Personal characteristics (with four sub-themes of teaching, manner, personality, and communication), scientific characteristics (with two sub-themes of teaching and manner), and clinical characteristics (with two sub-themes of teaching and manner). According to the perceptions of the students, a "good dental professor" is a teacher who has good personal, scientific, and clinical characteristics together and in interaction with each other.

Conclusion

In the present study, the opinions of dental students about the characteristics of a good dental professor were investigated, and three main characteristics were extracted: personal, scientific, and clinical characteristics. The most important personal characteristics were: speaking well and clearly, being eager to teach, motivating, encouraging, good-mannered, approachable, having moral health, being humble, conscientious, responsible, neat & orderly, polite, and having respect for students. Although the teacher has a central role in dental education, the search in the literature showed that little attention has been paid to the efficiency of the professor in dentistry [11]. A previous study investigated the characteristics of a good dental professor, both as a classroom teacher and as a clinical supervisor. There were differences in characteristics between classroom teachers and clinical supervisors due to the difference in the educational environment [15].

In the present study, no distinction was made between professors as classroom teachers or clinical supervisors because all dental professors in the Faculty of Dentistry in Yazd teach theoretical and practical courses and play the role of teacher and clinical supervisor. Although it cannot be denied, the learning preferences of some dental students may change by changing the learning environment from the classroom to pre-clinical or clinical settings. Dental professors should be aware of these differences to know how to improve teaching for dental students.

Academic progress is due to the positive teacher-student relationship. It has also been reported that the role of the professor in increasing the internal motivation of students is high, and the support of the professor and proper communication increase the academic motivation of students [34]. Therefore, professors are expected to use the results of evaluations for their teaching improvement. Although the results of other studies show that the professors did not have a very positive attitude towards evaluation based on students' opinions, they used the results of these evaluations to change their teaching and improve their educational quality. Considering the key role of professors in education, it is recommended to consider the characteristics of a good professor in recruiting and empowering university faculty members. It is also recommended to develop continuous training programs to improve the teaching skills of faculty members. Further studies in other universities are also recommended.

Conclusion

According to the opinions of dental students, the characteristics of a good dental professor are categorized into three main groups: Personal characteristics, scientific characteristics, and clinical characteristics. In this regard, a "good dental professor" is a teacher who has good personal, scientific, and clinical characteristics together and in interaction with each other.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

this study was approved by the Ethics Committee of [Shahid Sadoughi University of Medical Sciences](#) (IR.SSU.DENTISTRY.REC.1401.106). Informed consent was obtained from the participants and they were assured of the confidentiality of their information.

Funding

This study was extracted from the thesis of Roua Forootan-Eghlidi and funded by [Shahid Sadoughi University of Medical Sciences](#) (Grant Number: 13220).

Authors' contributions

Conceptualization: Fatemeh Owlia; Methodology: Zahra Roostaei Zadeh-Shooroki and Roua Forootan-Eghlidi; Writing—Original Draft: Fatemeh Owlia and Roua Forootan-Eghlidi; Writing—Review & Editing, Investigation, Funding Acquisition, Resources and Supervision: All authors.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to thank the Vice-Chancellor for Research and Technology of [Shahid Sadoughi University of Medical Sciences](#), for the financial support and the students participated in this study for their cooperation.



مقاله پژوهشی

تبیین ویژگی‌های یک استاد خوب: یک مطالعه کیفی براساس دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی

زهرا روستایی‌زاده شورکی^۱, رویا فروتن اقلیدی^۲, فاطمه اولیاء^۱

۱. گروه بیماری‌های دهان و فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران.

۲. دندانپزشک، دانشکده دندانپزشکی، واحد پردیس بین‌الملل دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران.

Use your device to scan
and read the article online



Citation Roustaeizade Shooroki Z, Foroutan-Eghlidi R, Owlia F. [Explaining the Characteristics of a Good Professor Based on the Perceptions of Dental Students: A Qualitative Study (Persian)]. *Development Strategies in Medical Education*. 2023; 9(4): 34-47. <https://doi.org/10.32598/DSME.9.4.512.1>

<https://doi.org/10.32598/DSME.9.4.512.1>

چکیده

مقدمه کیفیت تجربه آموزشی دانشجویان بهشت با ویژگی‌های استاد آن‌ها مرتبط است. ارزشیابی عملکرد استاد توسط دانشجویان می‌تواند آینده شغلی استادی و آموزش را رتقاه دهد. از این‌رو مطالعه حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی شهید صدوقی یزد در ارتباط با ویژگی‌های استاد خوب انجام شد.

روش‌ها مطالعه کیفی حاضر با رویکرد تحلیل محتوا جهت کشف ویژگی‌های یک استاد خوب در سال ۱۴۰۰ استفاده شد. دیدگاه ۱۸ نفر از دانشجویان دندانپزشکی به‌وسیله مصاحبه نیمه ساختاریافته استخراج شد. مصاحبه‌ها پس از ضبط در متن وارد شد. جملات و بیانات مرتبط با هدف مطالعه از متن مصاحبه‌ها استخراج، کدگذاری و طبقه‌بندی و داده‌ها به روش تحلیل محتوا، تحلیل شدند.

یافته‌ها با توجه به مضمون به‌دست آمده از صحبت‌های شرکت‌کنندگان ویژگی‌های استاد خوب تحت سه مضمون اصلی؛ ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های علمی و ویژگی‌های حرفاًی دسته‌بندی شد. ویژگی‌های فردی به ۴ مضمون فرعی تدریس، اخلاق، شخصیت و ارتباطات تقسیم‌بندی شدند. برای مضمون اصلی ویژگی‌های علمی و حرفاًی که برای هر کدام دو مضمون فرعی تدریس و اخلاق در نظر گرفته شد.

نتیجه‌گیری براساس درک دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه، «استاد خوب» استادی است که ویژگی‌های خوب فردی، علمی و حرفاًی را توانم دارا باشد. بررسی بیشتر برای مشخص کردن ویژگی‌های یک استاد خوب در سایر رشته‌های مرتبط با پزشکی توصیه می‌شود.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۹ اسفند ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۱

تاریخ انتشار: ۱۱ دی ۱۴۰۱

کلیدواژه‌ها:

ارزشیابی، دانشجوی دندانپزشکی، استاد بالینی دندانپزشکی، مطالعه کیفی، آموزش دندانپزشکی

* نویسنده مسئول:
فاطمه اولیاء

نشانی: یزد، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، دانشکده دندانپزشکی، گروه بیماری‌های دهان و فک و صورت.

تلفن: +۹۸ ۰۲۷۳۳۷۷۵ (۹۱۳)

پست الکترونیکی: dents1390@gmail.com



شاپرستگی، رفتار مهربانانه با دانشآموزان، توانایی تدریس توانمند، الگوی مناسب، روحیه اجتماعی، شخصیت آراسته، قابل اعتماد بودن و داشتن رفتار دوستانه بود [۱۰]. اکبری و همکاران در سال ۱۳۹۰ با انجام یک تحقیق توصیفی مقطعی با کمک پرسشنامه بر روی ۱۰۰ نفر از اساتید و ۱۰۰ نفر از دانشجویان بالینی دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بودند، انجام شد [۱۱].

دهان آینه سلامت بدن بوده و دندانپزشکی به عنوان رشته‌ای که به چالش مشکلات این بخش از بدن می‌پردازد، از اهمیت بسزایی برخوردار است. [۱۲]. از طرفی با توجه به ماهیت رشته دندانپزشکی که تلفیقی از علم و هنر می‌باشد، بنابراین نقش یک استاد خوب در این رشته می‌تواند در تربیت دندانپزشکان آینده که نقش مهمی در سلامت دهان دارند، ایفا کند. براساس منابع مختلف، اساتید پیشکسوت و معیارهای مختلف استاد خوب در جوامع مختلف و سلیقه‌ای بودن بسیاری از معیارها که به جوامع گوناگون منوط است، مطالعه کیفی حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی یزد در ارتباط با ویژگی‌های یک استاد خوب در سال ۱۴۰۰ انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه کیفی با رویکرد روش تحلیل محتوا انجام شد. جهت کشف ویژگی‌های یک استاد خوب در سال ۱۴۰۰ با بررسی دیدگاه ۱۸ نفر از دانشجویان دندانپزشکی به وسیله مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد.

جمع آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با نمونه‌ای مبتنی بر هدف از میان دانشجویانی که در دوره بالینی دندانپزشکی ترم‌های ۱۲-۶ را می‌گذرانند، به روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. تمام مصاحبات در **دانشکده دندانپزشکی یزد** در محیطی آرام و با استفاده از ضبط صوت و تلفن همراه انجام شد.

در شروع مصاحبه هدف پژوهش و اطلاعات لازم برای شرکت‌کنندگان توضیح داده شد و رضایت شفاهی در رابطه با انجام مصاحبه و استفاده از ضبط صوت و نحوه استفاده از مکالمات شرکت‌کنندگان گرفته شد. به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات کسب شده از مصاحبه و صدای ضبط شده آن‌ها کاملاً به صورت محترمانه خواهد بود و فایل‌های صوتی مربوط به گفت‌وگوهای مشارکت‌کنندگان پس از اتمام تحلیل و نگارش کامل گزارش نهایی امتحان شد.

مصاحبه‌ها با سؤال اصلی در مورد استاد نمونه و ویژگی‌های آنان و تجربیات مصاحبه‌شوندگان شروع شد و نیز با تأکید بر سوالات اکتشافی و عمقدهنده مانند «منظور از این مطلب چیست؟»، «چه احساسی در این رابطه داشتید؟»، «چرا رفتار این استاد مطلوب و مورد نظر شما بود و یا بالعلکس؟» و «چه انتظاری از استاد در این رابطه داشتید؟» ادامه می‌یافت.

مقدمه

دانشگاه یکی از سازنده‌ترین نهادهای اجتماعی است که وظیفه کمک به اعتلای خلاقیت‌ها در هر جامعه می‌کند [۱]. آموزش نیز کلید شکوفا کردن توانایی‌های ذاتی هر انسان می‌باشد. یکی از وظایف اصلی دانشگاه‌ها آموزش می‌باشد که مطابق دیدگاه طراحی نظاممند آموزشی، اساتید اساسی ترین عامل برای ایجاد موفقیت مطلوب در تحقق اهداف آموزشی است، زیرا تأثیر گسترده و قوی دارند. استاد می‌تواند نقص‌های مرتبط با منابع و کمبود امکانات آموزشی را جبران کند یا بر عکس، بهترین و جذاب‌ترین عنوان تدریس را به علت عدم توانایی وی در ایجاد ارتباط مطلوب به محیط غیر فعال و کسل‌کننده تبدیل کند [۲].

آموزش بالینی به ویژه رشته‌های علوم پزشکی به دلیل حساسیت سلامت جامعه و در گیر بودن با جان انسان‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و به همین سبب ارتباط مناسب با دانشجو اهمیت فراوان دارد [۳]. امروزه دیگر این اعتقاد اشتباه که هر فرد عالمی، استاد تصور می‌شود صحیح نیست و بسیاری از افراد حتی ماهر نیز نمی‌توانند در تدریس موفق باشند [۴]. تا به امروز احتمالاً برای تعیین ویژگی‌های یک استاد خوب یک چارچوب دقیق وجود نداشته است. در تحقیقات مختلف دانشجویان در ارزشیابی اساتید ویژگی‌های فردی را ارجح دانسته‌اند [۵]. شناخت ویژگی‌های یک استاد خوب، اهمیت زیادی دارد، زیرا سبب تسهیل آموزش می‌شود و نقایص منابع آموزشی و کمبود امکانات آموزشی را می‌تواند تا حدی جبران کند. از طرفی شخصیت و ویژگی‌های فردی استاد می‌تواند توانایی علمی او را به مقدار زیادی تحت تأثیر قرار دهد. به همین سبب نیاز به یک ارزشیابی جهت تعیین میزان موفقیت اساتید در رسیدن به اهداف آموزشی وجود دارد [۶].

ارزشیابی عملکرد اساتید یکی از ابزارهای مهم در فرایند فعالیت‌های آموزشی است و این امکان را فراهم می‌سازد تا بر اساس نتایج به دست آمده، نقاط قوت و ضعف مشخص شود و با بهبود و اصلاح نقاط ضعف گام‌های مؤثری در جهت پیشرفت عملکرد آموزشی برداشته شود. ارزشیابی اساتید به طرق مختلفی از جمله خودارزیابی اساتید، نظرخواهی از دانشجویان، نظرخواهی از همکاران و آزمون قابلیت‌های تخصصی امکان‌پذیر است [۷].

از آنچاکه دانشجویان به طور مستقیم با اساتید در ارتباط هستند، برای ارزشیابی بهترین راه استفاده از نظرات دانشجویان است [۸]. گلدبیه و همکاران در سال ۲۰۱۵ در یک مطالعه کیفی با تکنیک چهارچوب و روش مصاحبه ویژگی‌های دانشجوی خوب و استاد خوب را بررسی کردند. آن‌ها نتیجه گرفتند که دانشجویان بالینی خوب ویژگی‌های مشابهی با معلمان بالینی خوب دارند. اشتیاق و توانایی‌های غیرشناختی معلم به اندازه توانایی‌های شناختی آن‌ها مهم است [۹]. خیزار و همکاران در یک مطالعه کیفی در سال ۲۰۲۱ به عنوان ویژگی معلم خوب ۸ ویژگی مشترک را بر شمردند:

جهت استخراج ویژگی‌های استاد توانمند از نظر دانشجویان پس از چندین بار مرور متن‌های استخراج شده از مصاحبه و یادداشت‌های در عرصه، ۳۸ کد استخراج شد و پس از حذف کدهایی که همپوشانی داشتند و ادغام کدهای مشابه، ۲۹ کد باقی ماند و نهایتاً ویژگی‌های استاد خوب تحت ۳ مضمون اصلی؛ ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های علمی و ویژگی‌های حرفه‌ای دسته‌بندی شدند (جدول شماره ۱).

هریک از مضماین اصلی به چند مضمون فرعی تقسیم شدند: ویژگی‌های فردی به ۴ مضمون فرعی تدریس، اخلاق، شخصیت و ارتباطات تقسیم‌بندی شدند. برای مضماین اصلی ویژگی‌های علمی و ویژگی‌های حرفه‌ای نیز هر کدام دو مضمون فرعی تدریس و اخلاق در نظر گرفته شد.

براساس درک و تجارب دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه، «استاد خوب» استادی است که ویژگی‌های فردی، علمی و حرفه‌ای را تواند در تعامل با هم دارا باشد.

ویژگی‌های فردی

از دیدگاه مشارکت‌کنندگان یا استاد توانمند باید دارای یک سری ویژگی‌های فردی باشد که در مطالعه حاضر در ۴ دسته قرار گرفتند:

تدریس

بیان شیوا و رسانه، استیاق به تدریس و ایجاد انگیزه در دانشجو و تشویق آن‌ها، مواردی بود که دانشجویان بر آن تأکید می‌کردند و یک استاد توانمند باید از آن‌ها برخوردار باشد.

- دانشجوی شماره ۱۲ گفت: «استاد باید فن بیان خوبی داشته باشد و بتواند آن مطالبی که بلد است را یاد بدهد و مفهوم آن‌ها را بررساند».

- دانشجوی شماره ۳ نیز گفت: «استاد باید بیان رسانه و قدرتمند داشته باشد، شمرده سخن بگوید و با حالت رفع تکلیف، از پاورپوینت رخوانی نکند».

- دانشجوی شماره ۸ اظهار کرد: «استاد باید به یاد دادن علاوه داشته باشد، بعضی از استادی‌اینقدر بیانگیزه هستند که آدم با خودش می‌گوید چرا استاد شدند، اگر تدریس را دوست نداشتند».

اخلاق

تمامی شرکت‌کنندگان به خوش‌اخلاقی و خوش‌برخوردی به عنوان خصوصیت بر جسته استاد نمونه اشاره کردند:

- دانشجوی شماره ۴ گفت: «استاد باید خوش‌اخلاق باشد یعنی دانشجو از پرسیدن ساده‌ترین سؤال‌ها، ابایی نداشته باشد و نگران قضاؤت و برخورد استاد نباشد».

جمع‌آوری اطلاعات تا حد اشباع^۱ ادامه یافت. مصاحبه با هر نفر بسته به تحمل و میزان علاوه‌وى در یک جلسه تقریباً بین ۱۵ تا ۲۰ دقیقه صورت گرفت. در مجموع ۱۸ مصاحبه دریافت شد و برای تحلیل استفاده شدند. مصاحبه‌ها در همان روز جهت کدگذاری و استخراج مفاهیم به صورت نوشتار بازگردانده شدند.

نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تحلیل داده‌ها از روش ۷ مرحله‌ای کلایزی استفاده شد [۱۳]:

۱. تمام توصیف‌های ارائه شده توسط شرکت‌کننده در مطالعه که به طور مرسوم پروتکل نامیده می‌شود، به منظور به دست آوردن یک احساس و مأنوس شدن چندین مرتبه خوانده شدند.

۲. جملات و عباراتی را که مستقیماً به پدیده مورد مطالعه مرتبط بود، استخراج شد. این مرحله تحت عنوان «استخراج جملات مهم» شناخته شد.

۳. در این مرحله تلاش شد به معنای هریک از جملات مهم پی برده شود. این مرحله تحت عنوان فرموله کردن معانی شناخته شد.

۴. مراحل فوق برای هر پروتکل تکرار شد و معانی فرموله شده و مرتبط به هم در خوش‌هایی از تم‌ها (موضوعات اصلی) قرار گرفت.

- از طریق مراجعه به پروتکل‌های اصلی اعتبار خوش‌های بررسی شد.

- در این مرحله تناقضاتی در بین و یا درون خوش‌های متعدد مورد توجه قرار گرفت که از این داده‌ها یا تم‌های به ظاهر نامناسب، چشم‌پوشی نشد.

۵. هر تم اصلی به صورت کامل توصیف شد.

۶. توصیف جامع پدیده تحت مطالعه به صورت یک بیانیه صریح و روشن فرموله شد.

۷. از طریق مراجعه مجدد به برخی از شرکت‌کنندگان و انجام یک مصاحبه منفرد نظر شرکت‌کنندگان در مورد یافته‌ها پرسیده شد و نسبت به اعتبارسنجی نهایی یافته‌ها اقدام شد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۱۸ دانشجوی دوره عمومی دندانپزشکی شامل ۹ پسر و ۹ دختر، مشغول به تحصیل در ترم‌های ۱۲-۶ شرکت کردند.

۱۰ نفر از دانشجویان سهمیه ورودی سراسری و بقیه بین‌الملل (شهریه پرداز) بودند. از نظر وضعیت تحصیلی ۶ دانشجو، وضعیت درسی خود را «خوب»، ۸ دانشجو «متوسط» و ۶ دانشجو «ضعیف» عنوان کردند.

۱. یک معیار برای کشف رسیدن به اشاع، تکرار داده‌های قبلی است. به طوری که پژوهشگر مرتباً با داده‌هایی مواجه می‌شود که تکرار می‌شوند.

تدریس

سلط استاد به موضوع تدریس، تدریس مطالب کاربردی، داشتن مهارت کلینیکی، بهروز بودن دانش و ساماندهی مطالب از جمله مواردی بود که دانشجویان به عنوان ویژگی‌های علمی استاد به آن‌ها اشاره کردند:

- دانشجوی شماره ۵ گفت: «استاد علاوه بر سلط علمی باید قابلیت انتقال علم هم داشته باشد، خیلی از استاد فقط از روی پاورپوینت می‌خوانند، در مقابل برخی استاد در همان زمان کم، عمق مطلب را ادا می‌کنند».

- دانشجوی شماره ۲ نیز گفت: «استاد باید به رفنس سلط داشته باشد و از رفنسی تدریس کند و در قسمت عملی آموزش خوبی بدهد، چون واقعاً مهم است».

- دانشجوی شماره ۹ گفت «استاد خوب استادی است که هم تدریس را دوست داشته باشد و هم وقت بگذارد مطالب را فصل‌بندی کند و بداند قرار است چه مطلبی سر کلاس تدریس کند و قرار است چه سؤالاتی برای دانشجو پیش‌بینی‌شود».

- دانشجوی شماره ۱۰ اظهار کرد «استاد باید بر مطالبی که قرار است تدریس کند، سلط کافی داشته باشد و دائمًا مطالعه داشته باشد که بتواند مطلب را به روز کند».

اخلاق

علاوه بر سلط علمی، دانشجویان از یک استاد توانمند انتظار داشتند که به سوالات دانشجویان با علاقه و اشتیاق پاسخ‌گوید و اشکالات دانشجویان را مشتاقانه رفع کند:

- دانشجوی شماره ۱۷ گفت «اخلاق استاد باید جوری باشد که دانشجو به خاطر تدریس استاد رغبت به شرکت در کلاس داشته باشد، نه به خاطر ترس از حضور و غیاب».

- دانشجوی شماره ۱۱ گفت «استادی خوب است که برایش افتخار باشد که دانشجو سطح علمی‌اش از خودش بالاتر بود».

ویژگی‌های حرفه‌ای

تدریس

تجارب دانشجویان می‌بین آن بود که ویژگی‌های حرفه‌ای استاد به یادگیری دانشجویان در بالین کمک می‌کند و موجب کسب شایستگی توسط دانشجویان می‌شود. از جمله این ویژگی‌ها از نظر دانشجویان می‌توان به مهارت تدریس مناسب، مدیریت آموزشی در محیط بالینی، قدرت تهییم مطالب و استفاده از روش‌های متنوع آموزشی اشاره کرد:

سلامت روانی و اخلاقی، مورد دیگری بود که دانشجویان در توصیف استاد خوب ذکر کردند:

دانشجوی شماره ۵ گفت: «استاد خوب باید از جنبه‌های روانی هم از سلامت برخوردار باشد».

شخصیت

از نظر شخصیتی دانشجویان معتقد بودند یک استاد خوب باید متواضع، وظیفه‌شناس، دارای وجودن کاری و مرتب و منظم باشد:

- دانشجوی شماره ۱۲ گفت: «استاد باید در نظر داشته باشد زمانی که در دانشگاه هست، زمان مختص دانشجوست، نه این که به دلیل مطب عصر یا مسئولیت‌های خانه، در حق دانشجو کوتاهی کند» همچنین وی گفت: «استادی توانمند است که بتواند کاستی‌ها را مدیریت کند و وظایفی که بر عهده‌اش است را به بهترین نحو انجام دهد».

ارتباطات

دانشمن رابطه دوستانه و رفتار توانم با ادب و احترام با دانشجو از جمله خصوصیاتی بود که دانشجویان دوست داشتند استادی از آن‌ها برخوردار باشند:

- دانشجوی شماره ۳ گفت: «همان طور که استاد توقع دارد دانشجو با احترام با او صحبت کند، خودش هم باید با دانشجو با احترام صحبت کند».

- دانشجوی شماره ۱۵ اظهار کرد: «استاد باید دوستانه با دانشجو همراهی کند، مثلاً وظیفه دانشجو نیست مريض پيدا کند، وقتی دانشجو به اين مورد اعتراض می‌کند، همراه دانشجو باشد. روند درمان برای اولین بار به اندازه کافی استرس‌زا هست، اين درک را داشته باشند که در مسائلی که در مربوط به دانشجو نیست، استرس وارد نکنند».

دانشجویان از استادان انتظار داشتند که تفاوت‌های ذاتی بین دانشجویان را در هنگام برخورد با آن‌ها در نظر بگیرد:

- دانشجوی شماره ۱۴ گفت: «استاد نباید خودش را با دانشجویان مقایسه کند که من زمان شما این‌طور بودم، آن‌طور نبودم. دانشجویان را هم با هم مقایسه نکند، چون به هر حال هیچ‌کدام از دانشجویان سطح هوشی و موقعیت زندگی یکسانی ندارند، پس مقایسه وقتی شرایط یکسان نیست، درست نیست».

ویژگی‌های علمی

تمام شرکت کنندگان در این مطالعه سلط استاد در تدریس و برخورد خوب در مواجهه با سوالات دانشجویان را به عنوان یکی از خصوصیت‌های استاد توانمند بیان کردند.

- دانشجوی شماره ۷ گفت: «در روند درمان بیمار در بخش ممکن است دانشجو با مشکل مواجهه شود بهخصوص اولیل آموزش. پس با همدلی و همکاری سعی در رفع خطای پیش‌آمده شود، هرچند خطای فاحشی باشد».

- دانشجوی شماره ۶ نیز گفت: «اگر سؤالی پرسیده می‌شود، استاد اگر می‌داند که روشن جواب بدهد، اما اگر نمی‌داند دانشجو را ضایع نکند».

از سخنان دانشجویان چنین برمی‌آید که برخورد غیرحرفه‌ای نه تنها به یادگیری بیشتر آن‌ها کمک نکرد، گاهی سبب اتزاج آن‌ها از استاد و یا حتی درس آن استاد شده است.

بحث

در دانشکده دندانپزشکی استاد علاوه‌بر داشتن نقش معلم نقش خود به عنوان سرپرست بالینی رانیز حفظ می‌کند. هرچند بیشتر استادی هیچ‌گونه آموزش رسمی به عنوان معلم نداشته‌اند و تنها با مشاهده معلمان و مریبان خود معلم شدن رامی‌آموخته‌اند. همین امر لزوم آگاهی از خصوصیات موردنیاز برای یک معلم را برای تبدیل شدن به یک استاد کارآمد بیان می‌کند [۱۴].

در مطالعات قبلی به بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب دندانپزشکی، هم به عنوان مدرس کلاس و هم به عنوان سرپرست بالینی پرداخته شده است. تفاوت‌هایی در صفات و ویژگی‌ها بین مدرسان کلاس و سرپرستان بالینی وجود داشته است که ناشی از تفاوت در محیط آموزشی می‌باشد [۱۵]. فالکن و همکاران [۱۶] در سال ۲۰۲۳ ویژگی‌رد و بدل کردن پیام‌های جذاب که می‌توانست شور و شوق معلمان و عملکرد مناسب دانش‌آموزان را در پی داشته باشد - را برای استاد مؤثر و رابطه با عملکرد دانش‌آموزان و اشتیاق معلمان شناسایی کردند. نتایج تحقیق مارتین سون و زیدزیونایت نشان داد جنبه‌هایی که در ادامه بحث خواهد آمد، باید در آموزش معلمان پیش از خدمت مورد توجه قرار گیرند: (۱) نقش اصلی ایجاد روابط، (۲) توسعه درون‌نگری و خود اندیشه معلمان برای اینکه بتوانند شخصاً در ایجاد شرایط مثبت مدرسه و استفاده از همدلی مشارکت کنند و (۳) داشتن آگاهی و مسئولیت فردی برای حفظ ارزش‌های نهادی [۱۷]. مطالعه پیش‌گفت بیشتر بر جنبه‌های روحی و روانی استاد تأکید داشته است، در حالی که مطالعه حاضر با دیدی جامع‌تر استاد را ارزیابی کرده است.

براساس دیدگاه معلمان آموزش پزشکی در مطالعه حبیبی، برای تدریس مؤثر در کوریکولوم PhD، برنامه الزامات مختلفی مانند آشنایی با فلسفه، چشم‌انداز و ویژگی‌های برنامه، عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده آموزش و یادگیری مؤثر در مقطع دکتری وجود دارد. برنامه تحصیلات تكمیلی و انتخاب یک راهکار مناسب برای ارتقاء آموزش و یادگیری برنامه آموزشی

- دانشجوی شماره ۳ گفت: «استاد باید به شیوه تدریس اهمیت بدهد، به طوری که دانشجو سرکلاس درس را متوجه بشود و فقط با خواندن مطالب در ذهن ثبتیت بشود». این دانشجوی همچنین گفت «استادی که علاوه‌بر پاورپوینت از تخته برای مواردی مثل رسم نمودار و خلاصه‌نویسی وغیره استفاده کند به فهم و یادگیری دانشجو کمک بسزایی می‌کند».

- دانشجوی شماره ۴ گفت: «استاد به موضوع تدریس تسلط داشته باشد و برای مطلبی که توضیح می‌دهند حتماً اگر فیلم یا شکل یا چیزی که مرتبط با آن هست حتماً در پاورپوینت لحاظ شود. به طور مثال در درس جراحی آن چیزی که توضیح داده می‌شود، شاید خیلی قابل درک نباشد ولی زمانی که روی شکل یا فیلمی توضیح داده می‌شود، پذیرش راحت‌تر می‌شود».

اخلاق

علاوه‌بر تدریس حرفه‌ای، از نظر دانشجویان استاد خوب باید از اخلاق حرفه‌ای نیز برخوردار باشد. مثلاً در کلاس درس قاطعیت داشته باشد:

- دانشجوی شماره ۱۰ گفت: «استاد باید کنترل کلاس را در دست داشته باشد، نه کلاس خیلی خشک باشد و نه در حدی که کنترل کلاس از دستش خارج شود».

برخی از مصاحبه‌شوندگان به این امر اذعان کرده‌اند که استاد خوب باید از اعمال تبعیض بین دانشجویان (مثلاً تبعیض بین دانشجویان دختر و پسر، دانشجویان سراسری و بین‌الملل و یا دانشجویانی که آشنا و یا روابطی با استادی دارند)، مقایسه، قضاآت و تهدید آن‌ها، اجتناب کند و سخت‌گیری‌های بی‌مورد نداشته باشد:

- دانشجوی شماره ۱۶ گفت: «استادی خوب است که به همه به یک چشم نگاه کند». دانشجوی شماره ۶ اظهار کرد «استاد باید شأن دانشجو در مقابل بیمار بهخصوص بیمار چند جلسه‌ای را حفظ کند. چون در غیر این صورت بیمار بی‌اعتماد می‌شود و همکاری او با دانشجو کم می‌شود. اگر نیاز به تذکر است، در خفا تذکر داده شود».

- دانشجوی شماره ۷ نیز گفت: «استاد باید بداند در برخورد با خطای دانشجو، با سرزنش و دادوپیداد دانشجو سرخورد می‌شود. بهتر است با حل مشکل و تشریح دلیل خطای رخداده، از دانشجو بخواهد با کار بیشتر و مطالعه آن موضوع، از بروز خطای پیشگیری کند».

- دانشجوی شماره ۱۸ گفت: «اول بخش نیازی به خط و نشان کشیدن، ترساندن از حذف و تذکر به غیبت نکردن و هزار تا حرف منفی و سرد زدن نیست. به جای آن، مطلبی که در فانتوم یاد داده‌اند را یادآوری کنند و کارهای عملی را که آموزش نداده‌اند، یاد بدهند».



در مطالعه سیدمجیدی و همکاران [۲۱] بر روی دانشجویان دوره بالینی **دانشکده دندانپزشکی بابل**، از عوامل مؤثر در برقراری ارتباط بین دانشجو و استاد، صبر و حوصله استاد، حفظ حرمت و احترام به دانشجو و تسلط استاد بر مفاهیم علمی و مطالب درسی عنوان شده است. به اعتقاد نوروزی و همکاران [۲۲] بی احترامی استاد به دانشجو در حضور سایرین و در بالین بیمار وجود ارتباط غیرمؤثر بین استاد و دانشجو در کارآموزی‌ها از عوامل مهم بروز مشکل و ایجاد استرس در دانشجویان محسوب می‌شود.

سیراج و همکاران [۲۳] دریافتند که انگیزه، تعیین اهداف، ارتباطات و احترام به دانشجویان عوامل اصلی هستند که دانشجویان می‌خواهند در استاد خود بیینند. این می‌تواند به ماهیت عملی بودن دندانپزشکی نسبت داده شود. دانشجویان دندانپزشکی دوره بالینی در موقعیت‌های استرس زا قرار می‌گیرند و همدلی و همراهی استاد می‌تواند از بار این استرس‌ها بکاهد.

مطالعات متعددی [۲۶-۲۴] افزایش استرس را در بین دانشجویان دندانپزشکی ایرانی گزارش کردند. این ممکن است دلیل تمایل به در نظر گرفتن یک استاد خوب دندانپزشکی به عنوان کسی باشد که انگیزه‌دهنده، مشوق، خوش‌اخلاق و خوش‌برخورد باشد، تا دانشجویان بتوانند بدون نگرانی سوالاتشان را مطرح و اشکالاتشان را رفع کنند. چنان‌چه نتایج مطالعه جمشیدیان [۲۷] بر روی دانشجویان دندانپزشکی بیزد نشان داد عدم صمیمیت بین استاد و دانشجویان موجب ایجاد استرس، ترس از سؤال پرسیدن، ترس از درخواست کمک و اعتراف به خطای شود. کار در موقعیت‌های استرس‌زا مانند دندانپزشکی، استاد را ملزم به درک و همدلی می‌کند [۱۵]. بدیهی است شخصیت استاد می‌تواند در افزایش انگیزه دانشجویان و درنهایت ارتقاء کیفیت آموزش مؤثر باشد [۲].

دانشجویان موردنظری علاوه بر ویژگی‌های فردی، داشتن ویژگی‌های علمی و حرفه‌ای را برای استاد خوب لازم می‌دانستند. ویژگی‌هایی مانند تسلط استاد به موضوع تدریس، تدریس مطالب کاربردی، بهروز بودن دانش، داشتن مهارت کلینیکی و مهارت تدریس و مدیریت آموزشی در محیط بالینی. این منطقی به نظر می‌رسد، زیرا رشته دندانپزشکی شامل دوره‌های بالینی و عملی است که استاد را ملزم به دانش و مهارت بالایی می‌کند. به عبارتی ترکیب دانش و آموزش بالینی جزء لاینفک آموزش دندانپزشکی در نظر گرفته می‌شود.

نتایج پژوهش اسماعیلی و همکاران [۲۸] در گیلان نیز نشان داد که تسلط علمی استاد، ارائه مطالب جالب و کاربردی، علاقه استادی به رشته علمی خود، داشتن اطلاعات مناسب، کنترل مدیریت کلاس و قاطعیت در کلاس درس و تشویق و تحریک دانشجویان از جمله ویژگی‌های مهم استاد خوب از نظر دانشجویان دندانپزشکی بود که با نتایج مطالعه حاضر همسو می‌باشد، اما در مطالعه اکبری و همکاران [۱۱] در مشهد، توانایی استاد در

از ملزمات دیگر است [۱۸]. در مطالعه فوق ویژگی‌های استاد خوب جهت یادگیری مؤثر از دیدگاه استاد آموزش پزشکی بررسی شده بود، در حالی که مطالعه حاضر دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی را ارزیابی کرده بود.

باین حال، در مطالعه حاضر، تمايزی بین استاد به عنوان مدرس یا سپرست بالینی صورت نگرفت، زیرا همه استاد دندانپزشکی در **دانشکده دندانپزشکی یزد** دروس نظری و عملی را تدریس می‌کنند و نقش مدرس و استاد بالینی را ایفا می‌کنند. هرچند نمی‌توان انکار کرد، ترجیحات یادگیری برخی از دانشجویان دندانپزشکی ممکن است با تغییر محیط یادگیری از کلاس درس به بخش‌های پیش‌بالینی و بخش‌های بالینی تغییر یابد. استاد دندانپزشکی باید به منظور بررسی چگونگی بهبود تدریس برای دانشجویان دندانپزشکی از این تفاوت‌ها آگاه باشد.

در مطالعه حاضر تجارب دانشجویان دندانپزشکی در مورد ویژگی‌های استاد خوب بررسی و فهرستی از ویژگی‌های اصلی استاد در سه حوزه ویژگی‌های فردی، علمی وبالینی جمع آوری شد. براساس درک و تجارب دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه، «استاد خوب» استادی است که ویژگی‌های فردی، علمی و حرفه‌ای را توأم و در تعامل با هم دارا باشد. با وجود اینکه استاد نقش محوری در آموزش دندانپزشکی دارد، جستجو و در منابع نشان می‌دهد که توجه کمی به کارآمدی استاد در دندانپزشکی شده است [۱۱]. مطالعات کمتری در حوزه دندانپزشکی نسبت به سایر رشته‌های علوم پزشکی صورت گرفته است.

در مطالعه حاضر، مهم‌ترین ویژگی‌های فردی یک استاد خوب از نظر دانشجویان، بیان شیوا و رسای، مشتاق به تدریس، انگیزه‌دهنده، مشوق، خوش‌اخلاق و خوش‌برخورد، دارای سلامت اخلاقی، متواضع، وظیفه‌شناس، دارای وجдан کاری و مرتب و منظم باشد. همچنین به دانشجو احترام بگذارد و رفتار مودبانه‌ای داشته باشد.

اکثر دانشجویان دندانپزشکی شرکت‌کننده در مطالعه السرهید و الجبیر [۱۵] در عربستان معتقد بودند که آموزش با کیفیت با استادی با کیفیت آغاز می‌شود و کیفیت تدریس در صورتی بهبود می‌یابد که استاد رفتار دوستانه داشته باشد، وقت‌شناس، مشتاق و بربار باشد. همچنین این محققین اظهار کردند دانشجویان استادی را ترجیح می‌دهند که دانشجویان را درک کند، با آن‌ها ارتباط صمیمانه داشته باشد، به آن‌ها احترام بگذارد و به آن‌ها احساس راحتی بدهد. نتایج مطالعه جهانگیری و همکاران [۱۹] در نیویورک نشان داد دانشجویان دندانپزشکی بیشتر برای استادی بالینی که دلسوز، انگیزه‌دهنده و همدل، صبور، حرفه‌ای، درسترس، منصف، شاد و بیمار محور بودند، ارزش قائل بودند. در مطالعه نظری و همکاران [۲۰] در عربستان مهم‌ترین ویژگی‌های استادی مؤثر از نظر دانشجویان دندانپزشکی پایبندی به اخلاقیات، درستکاری، داشتن موضوعی، اشتیاق به تدریس و مهارت‌های ارتباطی عنوان شده است.



جدول ۱. ویژگی‌های استاد خوب از نظر دانشجویان، استخراج شده به روش تحلیل محتوا

ویژگی‌ها	مضامین فرعی	مضامین اصلی
بیان شیوه و رسا		
اشتیاق به تدریس		تدریس
انگیزه دهنده		
مشوق دانشجو		
خوش‌اخلاق و خوش‌پرخورد		اخلاق
سلامت اخلاقی		
متواضع		ویژگی‌های فردی
وظیفه‌شناس		
دارای وجودن کاری		شخصیت
مرتب و منظم		
داشتن رفتار مؤبدانه با دانشجو		
احترام گذاشتن به دانشجو		ارتباطات
توجه به تفاوت‌های دانشجویان		
سلط استاد به موضوع تدریس		
تدریس مطالب کاربردی		
داشتن مهارت کلینیکی		تدریس
به روز بودن دانش		
ساماندهی مطالب		ویژگی‌های علمی
علاقه‌مند به پاسخ‌گیری به سوالات دانشجویان		
آمادگی برای رفع اشکالات دانشجویان		اخلاق
داشتن مهارت تدریس مناسب		
مدیریت آموزشی در محیط بالینی		تدریس
قدرت تفہیم مطالب		
استفاده از روش‌های متنوع آموزشی		
قاطعیت در کلاس درس		ویژگی‌های حرفاء
عدم تبیض بین دانشجویان		
عدم مقایسه و قضاؤت دانشجویان		اخلاق
عدم تهدید دانشجویان		
ناداشتن سخت‌گیری‌های بی‌مورد		



دندانپزشکی بیزد نشان داد، ضعف علمی و رفتاری استاید مانند برخورد نامناسب (مثل تحقیر)، توقع نابهجه (زیاد) از دانشجویان، تبعیض جنسیتی یا سهمیه ورودی، عدم تشویق، سختگیری بی مورد (در دروس نظری)، آموزش ناکافی (واحدهای عملی) و نداشتن تجربه کافی برخی استاید جدید، مهمترین فاکتور ایجاد فرسودگی تحصیلی در دانشجویان می باشد.

کاملاً واضح است فقدان مناسبات ارتباطی درست در بین دانشجویان با استاید به نوعی خود بر ایجاد و گسترش مشکلات آموزشی نیز دامن می زند [۳۴]. نتایج مطالعه جمشیدیان [۲۷] در بیزد نشان داد دانشجویان دندانپزشکی از برخی استاید بهعلت کم اهمیت انگاشتن آموزش، اختصاص دادن زمان کمتر به آموزش عملی، بیانگیزگی برای تدریس و انتقال تجارب، خستگی و بی حوصلگی، عدم صرف انرژی جهت آموزش ناخشنود بودند. به اعتقاد اسدزاده ملکی [۲۵] پیشرفت تحصیلی منوط رابطه استاد و شاگردی است. همچنین گزارش شد که نقش استاد در افزایش انگیزش درونی بالا است و حمایت استاد و ارتباط مناسب باعث افزایش انگیزه تحصیلی دانشجویان می شود [۳۴]. ازین رو انتظار می رود استاید از نتایج ارزشیابی ها برای ارتقا و پیشرفت شغلی شان استفاده کنند.

از محدودیت های مطالعه، فاصله گرفتن موضوع مصاحبه از مسیر اصلی می باشد. مصاحبه کننده سعی کرد تا مصاحبه را در مسیر اصلی مطالعه حفظ و نمونه ها را برای فهم بهتر سوالات راهنمایی کند.

نتایج این مطالعه حاصل نظرات یک گروه از دانشجویان در یک نقطه از زمان بود و نتایج را نمی توان به همه دانشجویان دندانپزشکی ایران تعییم داد، اما توصیه می شود ارزشیابی استاید به منظور پیشرفت دانشکده انجام شود. برای بهتر شدن نتایج حاصل از ارزشیابی بهتر است این ارزشیابی شامل رده های آموزشی متفاوت شامل دانشجویان، همکاران و همچنین ارزیابی از خود استاید باشد. برخی از مطالعات نشان می دهد که اگرچه استاید با اصل ارزشیابی استاد توسط دانشجویان مخالفتی ندارند، اما معتقدند که دانشجویان در مقامی نیستند که بتوانند در برخی موارد از قبیل توان علمی استاد و بهروز بودن اطلاعات علمی، او را قضاوت کنند. نتایج سایر مطالعات نشان می دهد که اگرچه استاید نگرش چندان مثبتی نسبت به ارزشیابی دانشجویی نداشته اند، اما نتایج این ارزشیابی ها را برای تغییر تدریس و بهبود کیفیت آموزشی خود به کار گرفته اند.

از دیگر مشکلات پیش رو در ارزیابی استاد توسط دانشجویان این است که این اظهار نظرها غالباً تحت تأثیر عوامل کلی از جمله شهرت استاد و ویژگی های دیگری چون سختگیری و شیوه برخورد او قرار می گیرد و دانشجو تنها نگرش کلی خود در مورد استاد را ابراز می کند و به جای ارزیابی محتوایی و روش تدریس به ارزیابی اخلاق و رفتار و شخصیت استاد می پردازند. تفاوت های

ایجاد ارتباط بین مطالب نظری و عملی، بحث و تبادل نظر در مورد طرح درمان با دانشجو و طرح سوالات امتحانی با توجه به نیاز یک دندانپزشک عمومی از بازترین خصوصیات استاد خوب دندانپزشکی عنوان شده است که با نتایج مطالعه حاضر مطابقت ندارد. دو مطالعه پیش گفت از نوع توصیفی مقطعی بوده و از پرسش نامه های متفاوت استفاده کرده اند.

از طرفی احتمال دارد برای هر شخص براساس تجربه خوب یا بد قبلی ارزش ها یا ضادارزش هایی ایجاد شده باشد که در نگرش و انتظارات وی تأثیر گذاشته باشد؛ برای مثال ممکن است که در ذهن دانشجویی که همیشه دسترسی به استاد داشته است، ویژگی درسترس بودن به عنوان یک ویژگی مهم و ضروری نقش نسبته باشد. تفاوت فرهنگی می تواند از دیگر دلایل غیر یکسان بودن نتیجه باشد.

در مطالعه السرهید و الجبیر [۱۵] مشاهده شد برای دانشجویان دندانپزشکی ویژگی های عملکردی مهم تراز ویژگی های شخصیتی بود. همچنین در مطالعه نظری و همکاران [۲۰] دانشجویان ویژگی های فردی استاید را مهم تر از روش های آموزشی و شیوه های ارائه اطلاعات می دانستند. این در مخالفت با چهانگیری و موچیلو [۲۹] است که دریافتند دانشجویان اهمیت بیشتری به شخصیت استاد می دهند تا عملکرد وی. با این حال، با توجه به نظرات شرکت کنندگان در مطالعه حاضر، به نظر می رسد عملکرد ویژگی های فردی هر دو ضروری هستند و نمی توان آن ها را از یکدیگر جدا کرد.

در این مطالعه دانشجویان قدرت تفهیم مطالب و استفاده از روش های متنوع آموزشی را از خصوصیات استاد توانمند برشمردند. عبدالله و همکاران [۳۰] نیز نشان دادند دانشجویان استایدی را که از ارائه های بصری قوی استفاده می کنند، ترجیح می دهند، چون یادداشت برداری را در طول سخنرانی ها تسهیل می کنند. همچنین ارائه مطالب آموزشی بالاترین ویژگی منتخب استاید مؤثر دندانپزشکی در مطالعه نظری و همکاران [۲۰] بود. نتایج مطالعات الجبیر و السرهید [۱۵] و شون وتر و همکاران [۳۱] نیز نشان داد دانش آموزان توسعه و ارائه اسلامیدهای سخنرانی، یادداشت ها و جزو ها را یکی از ویژگی های استاید خوب دندانپزشکی می دانستند.

از نظر دانشجویان شرکت کننده در مطالعه حاضر، استاد خوب بین دانشجویان تبعیض قائل نمی شود، آن ها را با خودش و یا سایر دانشجویان مقایسه نمی کند. دانشجویان را قضاوت و تهدید نمی کند و سختگیری های بی مورد ندارد. الکبا و همکاران [۳۲] در مطالعه های بر روی دانشجویان پزشکی نیز گزارش کردند دانشجویان احساس می کردند که رفتار استاید سختگیرانه بوده و در برخی مواقع به کاستی های دانشجویان کنایه می زنند. این رفتارها می توانند عاقبت نامطلوبی بر روی دانشجویان داشته باشد، چنان چه نتایج مطالعه مهینی [۳۳] بر روی دانشجویان



تشکر و قدردانی

از معاونت تحقیقات و فناوری **دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد** به واسطه حمایت مالی از این پایان نامه و دانشجویانی که در انجام این طرح شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌شود.

نسبی در دیدگاه دانشجویان، انجام پژوهش‌های مشابه بعدی را ضروری می‌کند. با توجه به نقش کلیدی استادان در آموزش توصیه می‌شود در جذب و توانمندسازی اعضای هیئت علمی دانشگاه، ویژگی‌های یک استاد خوب مدنظر قرار گیرد. همچنین تدارک برنامه‌های آموزش مستمر به منظور ارتقاء مهارت‌های تدریس اعضا هیئت علمی توصیه می‌شود.

نتیجه‌گیری

با توجه به مضماین به دست آمده از صحبت‌های شرکت‌کنندگان ویژگی‌های استاد خوب تحت ۳ مضمون اصلی ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های علمی و ویژگی‌های حرفة‌ای دسته‌بندی شدند. در مضماین فرعی بیشتر دانشجویان بر خصوصیاتی مانند بیان شیوا و رسا، اشتیاق به تدریس و تسلط استاد به موضوع تدریس تأکید کردند. در مجموع براساس درک و تجربه دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه، «استاد خوب» استادی است که ویژگی‌های فردی، علمی و حرفة‌ای را توأم و در تعامل با هم دارا باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

به شرکت‌کنندگان در مورد محترمانه ماندن اسمی شان اطمینان داده شد. صحبت شرکت‌کنندگان با اطلاع و اجازه آن‌ها ضبط شد و پس از اتمام تحلیل و نگارش کامل پایان نامه حذف شد. طرح تحقیقاتی در کمیته اخلاق **دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد** با کد اخلاق به شماره IR.SSU.DENTISTRY.REC.1401.106 تصویب شد.

حامی مالی

این مقاله برگرفته از پایان نامه به شماره ۱۳۲۲۰ به نام رویا فروتن اقلیدی با گروه بیماری‌های دهان و فک و صورت **دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد** می‌باشد. معاونت تحقیقات و فناوری **دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد** حامی مالی این مطالعه بود.

مشارکت نویسنده‌گان

مفهوم‌سازی: فاطمه اولیا؛ روش‌شناسی: زهرا رostایی‌زاده شوروکی و رویا فروتن اقلیدی؛ پیش‌نویس اصلی: فاطمه اولیا و رویا فروتن اقلیدی؛ نگارش، بررسی و ویرایش، تحقیق، جذب سرمایه، منابع و نظارت: همه نویسنده‌گان.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسنده‌گان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

References

- [1] Gashmard R, Moatamed N, Vahedparast H. [Faculty members' and students' viewpoints on characteristics of a good university teacher in Boushehr University of Medical Sciences (Persian)]. *Iran J Med Educ.* 2011; 11(1):48-57. [\[Link\]](#)
- [2] Siamian H, Bala Ghafari A, Aligolbandi K, Seyyede Fereshteh Reza Nezhad SF, Sharifi Nick M, Shahrabii A, et al. [Characteristics of a good university lecturer according to students (Persian)]. *J Mazandaran Univ Med Sci.* 2013; 22(96):106-13. [\[Link\]](#)
- [3] Navabi N, Jahanian I, Haj Ahmadi M, Parvaneh M. [Criteria for a desirable teacher from the view point of students of Babol University of Medical Sciences (Persian)]. *J Babol Univ Med Sci.* 2010; 12(5):7-13. [\[Link\]](#)
- [4] Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. [Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer (Persian)]. *Koomesh J.* 2009; 10(2):77-84. [\[Link\]](#)
- [5] Nushi M, Momeni A, Roshanbin M. Characteristics of an effective university professor from students' perspective: Are the qualities changing? *Front Educ.* 2022; 7: 842640. [\[DOI: 10.3389/feduc.2022.842640\]](#)
- [6] Coman C, Tîru LG, Meseşan-Schmitz L, Stanciu C, Bularca MC. Online teaching and learning in higher education during the coronavirus pandemic: Students' perspective. *Sustainability.* 2020; 12(24):10367. [\[DOI: 10.3390/su122410367\]](#)
- [7] Andrade HL. A critical review of research on student self-assessment. *Front Educ.* 2019; 4:87. [\[DOI: 10.3389/feduc.2019.00087\]](#)
- [8] Ghahrani N, Siamian H, Balaghafari A, Aligolbandi K, Vahedi M. The opinion of students and faculty members about the effect of the faculty performance evaluation. *Mater Sociomed.* 2015; 27(4):267-71. [\[DOI: 10.5455/msm.2015.27.267-271\]](#) [\[PMID\]](#)
- [9] Goldie J, Dowie A, Goldie A, Cotton P, Morrison J. What makes a good clinical student and teacher? An exploratory study. *BMC Med Educ.* 2015; 15:40. [\[DOI: 10.1186/s12909-015-0314-5\]](#) [\[PMID\]](#)
- [10] Khizar U, Shafique M, Iqbal S, Abid K, Baloch U. A qualitative study of attributes of a good teacher as perceived by pupils and principals. *Multicult Educ.* 2021; 7(4):129-34. [\[Link\]](#)
- [11] Akbari M, Moeintaghavi A, Ghanbari H, Bageri M, Otoufi A. [A comparison of the students' and teachers' viewpoints about the characteristics of a good teacher in dentistry (Persian)]. *J Mashhad Dent Sch.* 2014; 38(4):281-90. [\[DOI:10.22038/JMDS.2014.3148\]](#)
- [12] Owlia F, Ansarinia A, Vahedian Ardakani H. Oral neglect as a marker of broader neglect: A cross-sectional investigation of orodental consultation letter of leukemic admitted patients in Iran. *BMC Oral Health* 2021; 21(1):413. [\[DOI: 10.1186/s12903-021-01775-x\]](#) [\[PMID\]](#)
- [13] Karaminezhad N, Ghasemizad A, Motamed H. [Provide a model of lived experience of university faculty members of professional development based on soft educational skills (Persian)]. *Educ Leadersh Adm.* 2022; 15(4):119-48. [\[Link\]](#)
- [14] Maart R, Gordon N. Dental clinical teachers' perceptions of their teaching role. *S Afr Dent J* 2018; 73(4):304-8. [\[Link\]](#)
- [15] Al-Jobair AM, AlSarheed MA. Saudi dental students' opinions on the qualities and attributes of an effective dental teacher. *Adv Med Educ Pract.* 2016; 7:533-9. [\[DOI: 10.2147/AMEP.S113212\]](#) [\[PMID\]](#)
- [16] Falcon S, Admiraal W, Leon J. Teachers' engaging messages and the relationship with students' performance and teachers' enthusiasm. *Learn Instr.* 2023; 86:101750. [\[DOI: 10.1016/j.learninstruc.2023.101750\]](#)
- [17] Martinsone B, Žydžūnaitė V. Teachers' contributions to the school climate and using empathy at work: Implications from qualitative research in two European countries. *Front Psychol.* 2023; 14:1160546. [\[DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1160546\]](#) [\[PMID\]](#)
- [18] Habibi H, Bigdeli S, Hazrati H. Effective teaching in a medical education Ph. D. Program: A qualitative study on the perception of faculty members. *Acta Med Iran.* 2023; 61(1):12-20. [\[Link\]](#)
- [19] Jahangiri L, McAndrew M, Muzaffar A, Mucciolo TW. Characteristics of effective clinical teachers identified by dental students: A qualitative study. *Eur J Dent Educ.* 2013; 17(1):10-8. [\[DOI: 10.1111/eje.12012\]](#) [\[PMID\]](#)
- [20] Nazir MA, Al-Ansari A, Farooqi FA. An investigation of dental students' perceptions about the characteristics of effective instructors and their related factors. *Eur J Dent Educ.* 2019; 23(3):286-94. [\[DOI: 10.1111/eje.12429\]](#) [\[PMID\]](#)
- [21] Seyedmajidi M, Seyedmajidi SA, Rayyani A, Gilchini F, Gholinia H, Bijani A. [Determine the effective factors on student and professor communication from the views of clinical students in Babol dental school (Persian)]. *J Med Educ.* 2016; 4(2):13-9. [\[Link\]](#)
- [22] Norouzi N, Imani B. Clinical Education stressors in operating room students: A qualitative study. *Invest Educ Enferm.* 2021; 39(1):e08. [\[DOI: 10.17533/udea.iee.v39n1e08\]](#) [\[PMID\]](#)
- [23] Ciraj A, Abraham RR, Pallath V, Ramnarayan K, Kamath A, Kamath R. Exploring attributes of effective teachers-student perspectives from an Indian medical school. *South-East Asian J Med Educ.* 2013; 7(1):8-13. [\[Link\]](#)
- [24] Ebrahimzadeh F, Mousavi N, Fakhar H, Mosharraf R, Hashemzadeh Z. Evaluation of environmental stress among students of Kashan Dental School in Academic. *J Isfahan Dent Sch.* 2021; 17(4):405-14. [\[DOI: 10.18502/ijds.v17i4.8653\]](#)
- [25] Mohebian M, Dadashi M, Motamed N, Safdarian E. Evaluation of depression, anxiety, stress levels and stressors among Dental Students of Zanjan University of Medical Sciences in Academic Year of 2015-2016. *J Med Educ Dev.* 2017; 10(26):60-71. [\[DOI: 10.29252/edcj.10.26.60\]](#)
- [26] Nafarzadeh S, Haj Ahmadi M, Moudi S, Mosafei S. [Evaluation of stress level and its related factors in Dentistry Students of Babol University of Medical Sciences (2013-2014) (Persian)]. *J Babol Univ Med Sci.* 2014; 16(12):48-53. [\[Link\]](#)
- [27] Jamshidian N. [Evaluation of dental students' experience about the hidden curriculum in Yazd: A qualitative study (Persian)][MA thesis]. Yazd: Shahid Sadoughi University of Medical Science; 2020.
- [28] Esmaeili MR, Hozni SA, Mosazadeh B, Zavareh A. [Good teacher's characteristics and its influence on dental students academic motivation in Guilan University of Medical Sciences (Persian)]. *Res Med Educ.* 2017; 9(3):10-8. [\[DOI: 10.29252/rme.9.3.18\]](#)
- [29] Jahangiri L, Mucciolo TW. Characteristics of effective classroom teachers as identified by students and professionals: A qualitative study. *J Dent Educ.* 2008; 72(4):484-93. [\[DOI: 10.1002/j.0022-0337.2008.72.4.tb04513.x\]](#) [\[PMID\]](#)
- [30] Abdulla MH, O'Sullivan E. The impact of supplementing powerpoint with detailed notes and explanatory videos on student attendance and performance in a physiology module in medicine. *Med Sci Educ.* 2019; 29(4):959-68. [\[DOI: 10.1007/s40670-019-00780-8\]](#) [\[PMID\]](#)
- [31] Schönwetter DJ, Lavigne S, Mazurat R, Nazarko O. Students' perceptions of effective classroom and clinical teaching in dental and dental hygiene education. *J Dent Educ.* 2006; 70(6):624-35. [\[DOI: 10.1002/j.0022-0337.2006.70.6.tb04118.x\]](#) [\[PMID\]](#)

- [32] Al-Kabbaa AF, Ahmad HH, Saeed AA, Abdalla AM, Mustafa AA. Perception of the learning environment by students in a new medical school in Saudi Arabia: Areas of concern. *J Taibah Univ Med Sci.* 2012; 7(2):69-75. [DOI: [10.1016/j.jtumed.2012.11.001](https://doi.org/10.1016/j.jtumed.2012.11.001)]
- [33] Mahini SF. [Explaining the experience of academic burnout of dental students in Yazd: A qualitative study (Persian)] [MA thesis]. Yazd: Shahid Sadoughi University of Medical Science 2022.
- [34] Peng C. The academic motivation and engagement of students in English as a foreign language classes: Does teacher praise matter? *Front Psychol.* 2021; 12:778174. [DOI: [10.3389/fpsyg.2021.778174](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.778174)] [PMID: [345811426](#)]
- [35] Asadzadeh Maleki N, Zoghi M, Asadi N. The impact of teacher-student interaction and academic self-concept on EFL learners' academic achievement. *J Lang Horizons.* 2022; 6(1):225-45. [DOI: [10.22051/jghor.2021.34581.1426](https://doi.org/10.22051/jghor.2021.34581.1426)]